

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

682

VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2006

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka kila sehemu **B** na **C**
3. Sehemu **A** ina alama 40, sehemu **B**, na **C** zina alama 30 kila moja.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Mtoto anaposhindwa kulinganisha vitu virefu na vifupi, ni dhana ipi ya msingi haijaeleweka? Eleza.

Tatizo hili linaonyesha kuwa mtoto hajajenga uelewa wa dhana ya kulinganisha ukubwa wa vitu. Hii ni dhana ya awali inayohusisha kutumia hisia za kuona na kushika kabla ya kutumia vipimo rasmi.

Kukosa uelewa huu humzuia mtoto kutambua tofauti za kimwili kati ya vitu, jambo linaloathiri pia ujifunzaji wa vipimo katika hatua za baadaye.

2. Kwa kutumia mfano wa shughuli ya darasani, eleza namna mtoto hujifunza dhana ya kuongeza idadi.

Mtoto hujifunza kuongeza idadi kwa kuunganisha makundi mawili ya vitu halisi. Kwa mfano, mwalimu anaweza kumpa mtoto mawe matatu na mengine mawili na kumwomba ayaweke pamoja.

Mtoto anapohesabu jumla ya mawe yote, anaelewa kuwa kuongeza idadi ni kuongeza kiasi cha vitu vilivyopo.

3. Changanua tofauti kati ya kutumia picha na kutumia vitu halisi katika kufundisha namba.

Kutumia picha humsaidia mtoto kuona uhusiano wa namba na vitu kwa njia ya kuona. Njia hii ni nzuri kwa kuongeza umakini na kumbukumbu.

Kutumia vitu halisi humshirikisha mtoto kikamilifu kwa kushika na kuhesabu. Njia hii hujenga uelewa wa kudumu zaidi kwa sababu mtoto hujifunza kwa vitendo.

4. Kwa nini michezo ya kuigiza ina mchango mkubwa katika ujifunzaji wa hisabati wa elimu ya awali?

Michezo ya kuigiza humwezesha mtoto kujifunza hisabati katika muktadha wa maisha halisi kama kununua na kuuza. Mtoto huona matumizi ya namba katika shughuli za kila siku.

Pia michezo ya kuigiza huongeza ubunifu na hamasa ya mtoto, jambo linaloimarisha uelewa wa dhana za kihisabati.

5. Eleza kwa vitendo namna lugha rahisi inavyomsaidia mtoto kuelewa dhana za kihisabati.

Lugha rahisi humsaidia mtoto kuelewa maelekezo bila kuchanganyikiwa. Mtoto anapoelewa maelekezo, hushiriki kikamilifu katika shughuli.

Pia lugha rahisi humwezesha mtoto kueleza anachofikiri, jambo linalosaidia mwalimu kutambua kiwango cha uelewa wake.

6. Linganisha kuhesabu mbele na kuhesabu nyuma kwa mtazamo wa maendeleo ya mtoto.

Kuhesabu mbele humsaidia mtoto kuelewa mpangilio wa namba na kuongezeka kwa idadi. Hii ni hatua ya awali ya ujifunzaji wa namba.

Kuhesabu nyuma humjengea mtoto uelewa wa kupungua kwa idadi na humsaidia kuelewa dhana ya kutoa katika hatua za baadaye.

7. Mwalimu asipotumia vifaa vya kufundishia, ni athari zipi zinaweza kujitokeza kwa mtoto?

Mtoto anaweza kushindwa kuelewa dhana kwa sababu anakosa vitendo halisi. Hisabati huonekana kuwa ya kufikirika na ngumu.

Pia mtoto anaweza kupoteza hamasa ya kujifunza kwa sababu ya kukosa ushiriki wa vitendo.

8. Eleza kwa mifano namna mtoto hutumia hisia zake kujifunza dhana ya uzito wa vitu.

Mtoto hutumia hisia za kushika na kubeba vitu ili kutambua uzito. Kwa mfano, mtoto anapobeba jiwe na karatasi, hutambua tofauti ya uzito.

Kupitia uzoefu huu, mtoto hujenga uelewa wa dhana ya uzito kabla ya kutumia mizani.

9. Toa hoja mbili zinazoonyesha umuhimu wa kurudia shughuli za hisabati kwa watoto wadogo.

Kurudia shughuli huimarisha kumbukumbu ya mtoto na husaidia kuelewa dhana kwa kina. Mtoto hujifunza vizuri zaidi baada ya mazoezi ya mara kwa mara.

Pia kurudia hupunguza hofu ya hisabati kwa sababu mtoto huzoea shughuli na kujiamini.

10. Changanua nafasi ya mwalimu katika kumjengea mtoto mtazamo chanya wa hisabati.

Mwalimu hutumia lugha chanya na michezo kuwafanya watoto wajione wanaweza kujifunza hisabati. Hii huondoa hofu na kuongeza kujiamini.

Pia mwalimu hutoa mrejesho unaotia moyo na kusaidia mtoto kuona hisabati kama somo la kufurahisha.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2).

11. Eleza hatua za kumfundisha mtoto kulinganisha idadi ya vitu kwa kutumia mazingira ya karibu.

Hatua ya kwanza ni kukusanya vitu halisi kama mawe au vijiti kutoka mazingira ya karibu. Mtoto huanza kwa kuyatazama na kuyashika.

Hatua ya pili ni kupanga vitu katika makundi na kumwongoza mtoto kulinganisha idadi kwa kuona tofauti ya wingi.

Hatua ya tatu ni kurudia zoezi kwa mifano tofauti ili mtoto aelewe dhana kikamilifu.

12. Tathmini matumizi ya michezo kama mbinu ya tathmini ya ujifunzaji wa hisabati.

Michezo humruhusu mwalimu kutathmini uelewa wa mtoto bila kumtisha. Mtoto huonyesha uwezo wake kwa njia ya asili.

Pia michezo hutoa taarifa sahihi kwa sababu mtoto hushiriki kikamilifu bila shinikizo la mitihani.

13. Eleza changamoto zinazotokana na kutumia mbinu zisizolingana na umri wa mtoto.

Mbinu zisizolingana na umri humchanganya mtoto na kumfanya ashindwe kuelewa dhana. Hii huathiri maendeleo yake ya ujifunzaji.

Pia huweza kumjengea mtoto hofu na chuki dhidi ya hisabati.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2).

14. Fafanua namna vitendo vya kila siku vinavyosaidia kuimarisha dhana za kihisabati.

Vitendo vya kila siku kama kuhesabu vyombo au matunda humsaidia mtoto kuona matumizi ya hisabati katika maisha halisi.

Hii hujenga uelewa wa kudumu kwa sababu mtoto hujifunza katika mazingira anayoyaelewa.

15. Eleza umuhimu wa kupanga somo la vitendo vya hisabati kwa kuzingatia maendeleo ya mtoto.

Kupanga somo kwa kuzingatia maendeleo ya mtoto humsaidia mwalimu kuchagua shughuli zinazolingana na uwezo wa mtoto.

Hii huongeza ufanisi wa ufundishaji na hupunguza kuchanganyikiwa kwa mtoto.

16. Tathmini athari za ufundishaji wa kukariri katika hisabati ya elimu ya awali.

Ufundishaji wa kukariri humfanya mtoto ajifunze bila kuelewa dhana. Hisabati huonekana kuwa ngumu na ya kuogopwa.

Pia humzuia mtoto kujenga msingi imara wa kihisabati, jambo linaloathiri ujifunzaji wa baadaye.